

Medborgarnas principer

Checklista för planering av stadsdelen Djurgårdshage från medborgarberedning & kompletterande dialoginsatser

Datum: 5 december 2024

Författare: Jonathan Naraine

Diarienummer: SKA-SAM 2023/65

Innehåll

Medborgarnas principer.....	1
Medborgarnas principer för Djurgårdshage.....	3
Hur man använder underlaget.....	3
Checklista för planering av stadsdelen.....	4
Mer utförlig checklista - principer för Djurgårdshage.....	6
Infrastruktur.....	8
Bostäder	9
Hälsa och social hållbarhet	10
Matförsörjning, energi och kretslopp	10
Utbud och service	11

Medborgarnas principer för Djurgårdshage

Detta dokument innehåller en checklista som är slutresultatet av processen kring medborgarberedning med kompletterande dialoginsatser för stadsdelen Djurgårdshage i Skara. Checklistan är tänkt att användas av tjänstepersoner och konsulter som arbetar med planprogram, detaljplaner och gestaltning för att säkerställa att medborgarnas viktigaste rekommendationer integreras i utvecklingen av stadsdelen.

Hur principerna tagits fram

Medborgarberedningen och kompletterande mobila dialoglabbar har resulterat i rekommendationer som tydligt speglar invånarnas prioriteringar och värderingar. I rapporten presenteras dessa kluster och röda trådar i form av principer som kan vägleda det fortsatta arbetet med planprogrammet. Dessa rekommendationer har, genom analys och tolkning av tjänstepersoner med expertis inom samhällsplanering, omvandlats till principer som utgör en konkret och vägledande ram för det fortsatta arbetet med planprogrammet för Djurgårdshage. Två versioner av checklistan finns med olika mycket detaljer. Den första är mer översiktlig och kortfattad på två sidor och den andra är mer detaljerad. Mer information finns i rapporten.

Hur man använder underlaget

Redovisa hur underlaget använts och avvägningar:

Tjänstepersoner och konsulter som arbetar med detaljplaner eller programhandlingar ska tydligt redovisa vilka delar av medborgarberedningens rekommendationer som tagits med eller inspirerat planeringen och gestaltningen. För rekommendationer som inte integreras ska en motivering ges, exempelvis om tekniska, ekonomiska eller andra faktorer ligger till grund för beslutet.

Referensdokument:

Underlaget (inklusive rapport och bilagor) bör fungera som ett referensverktyg vid framtagande av visioner, riktlinjer och konkreta åtgärder i planprogrammet och detaljplanerna. Det bör ligga som underlag till både planprogrammet, detaljplaner och andra planer och program som berör stadsdelen.

Checklista för planering av stadsdelen

Grönstruktur

- Bevara grönstruktur och planera utifrån den:** Att bevara grönstrukturen bör gå före intressen kring att bygga ny infrastruktur eller bebyggelsestruktur.
- God gestaltning för både natur, trygghet och tillgänglighet** - längs stråk inom samt till och från stadsdelen. Gestaltning bör ske på naturens villkor och ej orsaka t.ex. ljusföroreningar.
- Skapa multifunktionella grönytor med fler ekosystemtjänster** - för folkhälsa, klimatanpassning och biologisk mångfald.
 - Tillskapa ny och skapa fler funktioner i befintlig grönstruktur.**
 - Använda naturbaserade lösningar i första hand** - framför artificiella lösningar (kring t.ex. buller och dagvattenhantering).
- Integrera blå infrastruktur och "öppen dagvattenhantering"** för att fånga, fördröja och nyttja vattnet där det behövs i stadsdelen.

Infrastruktur

- Mobilitetstjänster bör prioriteras och samlas på utvalda platser** - för att minska bilägandet och därmed ytbehov för bilparkering och samtidigt få fler att gå och cykla.
- Prioritera lätt trafik (gång, cykel, elsparkcykel) och kollektivtrafik** så det blir lättare och mer bekvämt att gå och cykla än att ta bilen.
- Prioritera barnperspektivet i planering och gestaltning av gator** – för att uppmuntra lek och vistelse i gatumiljöer snarare än trafik i hög hastighet. Barnperspektiv inkluderar även att **barn bör involveras i utformning och planering.**
- Prioritera gågator, gångfartsområden och lågfartsgator** i stadsdelen i så stor utsträckning som möjligt – genom god stadsplanering & gestaltning av gaturummet.

Bostäder

- Verka för social inkludering genom mångfald av boenden och utbud:** Stötta social och rumslig integration genom en mångfald av boende och mötesplatser.
- Skapa mötesplatser inuti, ovanpå och mellan husen** och i gemensamma grönområden för möten mellan en mångfald av invånare i Skara och Djurgårdshage.
- Blanda bebyggelsetyper och boendeformer** – genom variation i arkitekturen samt finansierings och ägandemodeller.
- Enhetlig gestaltning och sammanbindande grönytor:** Variation i bostadstyper och arkitektur binds samman med en gemensam estetik och gemensamma grönområden.

Hälsa och social hållbarhet

- Arbeta med platsutveckling och medskapande processer** - där stadsdelens offentliga ytor och mötesplatser i tidigt skede medskapas med invånare.
- Utforma inkluderande mötesplatser öppna för alla Skarabor** – för en stark social sammanhållning genom t.ex. delning, gemensamma ytor och lokaler.
- Skapa aktivitetsytor och mötesplatser** - för planerade och spontana aktiviteter, både innan, under och efter inflyttning - för tillhörighet och trivsel i stadsdelen.
- Utforma bostäder, kvarter och gatunät för trygghet och social integration** - så att en mångfald av människor uppmuntras att bo och röra sig i hela stadsdelen.

Matförsörjning, energi och kretslopp

- Bidra till lokal energiförsörjning i Skaraborg** - genom bra mikroklimat, lokal energiproduktion och lagring, energieffektivt & cirkulärt byggande och livscykelräkning.
- Tidigt avsätta ytor för lokal odling och kompostering** i stadsdelen och byggnaderna (både enskilt, gemensamt och som jobb/ sysselsättning).
- Planera ytor till lagring och försäljning** av mat för krisberedskap i stadsdelen.
- Planera ytor för återbruk och delningsekonomi** - för att knyta tekniska kretslopp och biologiska kretslopp.
- Arbeta med pedagogiska & transparenta kretslopp** - genom en **medskapande** och **folkbildande** process där olika kvarter och samhällsaktörer bidrar med sitt.

Service och utbud

- Nyttja platsens naturnära förutsättningar för att skapa ett unikt utbud** av upplevelser & platser med inslag av djur, natur, vatten för rekreation och hållbar livsstil.
- Tidigt planera för flexibla lokaler och rimliga hyror** – som enkelt kan byggas om och ändras för olika behov över tid och en mångfald av verksamheter.
- Planera för gemensamma ytor** (ute och inne) för sociala verksamheter som främjar delningsekonomi, social sammanhållning och civil beredskap.
- Planera området så att “sociala centrum” finns inom gångavstånd** - med både nödvändig service som t.ex. post, mobilitet, mat och delningstjänster, gemensamma ytor och sociala mötesplatser för olika åldrar och goda GC-stråk till övriga Skara.
- Ge förutsättningar för verksamheter som kompletterar Skara som helhet** genom större och mindre lokaler och utomhusytor för försäljning av varor & tjänster.

3. Integrera blå infrastruktur och “öppen dagvattenhantering”

Principen sammanfattar vikten av att integrera blå infrastruktur i stadsdelens planering. Genom att använda öppen dagvattenhantering och naturbaserade lösningar kan vatten fångas, fördröjas och nyttjas där det behövs, vilket minskar effekterna av både torka och översvämningar.

Bostäder

1. Verka för social inkludering genom mångfald av boenden och utbud

Denna princip betonar vikten av att skapa förutsättningar för social inkludering och integration genom en blandning av olika boendeformer och mötesplatser. Målet är att främja samhörighet mellan olika sociala grupper så att de bor och lever sida vid sida utan segregation.

2. Skapa mötesplatser inuti, ovanpå och mellan husen

Principen lyfter fram betydelsen av mötesplatser både inuti, ovanpå och mellan husen, samt i gemensamma grönområden. Dessa ytor ska skapa möjligheter för människor från olika delar av Skara och Djurgårdshage att mötas och umgås, vilket stärker den sociala gemenskapen.

3. Blanda bebyggelsetyper och boendeformer

Denna princip handlar om att skapa variation i stadsdelens utformning genom blandade bostadsformer och bebyggelse. Det inkluderar variation i arkitektur, material, färg och form samt en blandning av finansierings- och ägandemodeller för att tillgodose olika behov och förutsättningar för olika målgrupper och skeden av livet.

4. Enhetlig gestaltning och sammanbindande grönytor

Principen sammanfattar behovet av att skapa en enhetlig stadsdel där variation i bostadstyper och arkitektur binds samman med grönstruktur och en gemensam estetik och gestaltning. En helhetskänsla i stadsdel kan åstadkommas med färg-, form- och materialval, kvartersformer eller liknande som ger god helhetsverkan. Tillsammans med koncept kring t.ex. cirkularitet, delningsekonomi, självförsörjning och sammanhängande grönområden bidrar det till en stark identitet för området.

Hälsa och social hållbarhet

1. Arbeta med platsutveckling och medskapande av mötesplatser

Denna princip handlar om att involvera invånarna tidigt i stadsdelens utveckling genom medskapande processer. Offentliga ytor och mötesplatser bör i möjligaste mån utformas och byggas i samarbete med invånare via aktiviteter som främjar delaktighet och engagemang i stadsdelen. Medskapande av utformning och byggnation bidrar till att fler känner ett ägandeskap och tillhörighet till stadsdelen och bryr sig om att det är rent, fint och tryggt.

2. Utforma inkluderande mötesplatser öppna för alla Skarabor

Principen betonar vikten av att skapa inkluderande mötesplatser öppna för alla invånare som stärker den sociala sammanhållningen i hela Skara kommun. Genom mötesplatser öppna för andra stadsdelar och tätorter, gemensamhetsytor och aktiviteter med inslag av delningsekonomi, djur och natur kan både trivsel och samhörighet mellan invånare öka och risken för segregation minska.

3. Skapa aktivitetsplatser och mötesplatser före och efter inflyttning

Denna princip lyfter vikten av att etablera aktivitetsplatser och mötesplatser som är tillgängliga redan innan inflyttning och fortsätter att aktiveras under och efter etableringen av stadsdelen. Detta stärker invånarnas känsla av tillhörighet och trivsel från ett tidigt skede.

4. Utforma för trygghet, tillhörighet och social mix

Principen sammanfattar behovet av att utforma stadsdelens bostäder, kvarter och gatunät på ett sätt som främjar trygghet och social integration. Gestaltningen bör uppmuntra en mångfald av människor att både bo i och röra sig genom hela stadsdelen, samt besöka dess mötesplatser och gemensamma ytor.

Matförsörjning, energi och kretslopp

1. Bidra till lokal energiförsörjning i Skaraborg samt energieffektivt & cirkulärt byggande

Denna princip handlar om att stödja lokal energiförsörjning genom att optimera placeringen och utformningen av hus och kvarter för gynnsamt mikroklimat, producera och lagra förnybar energi lokalt samt nyttja restflöden och spillvärme. Byggnation bör ske energieffektivt och cirkulärt med material av hög kvalitet utifrån ett livscykelperspektiv.

2. Tidigt avsätta ytor för lokal odling och kompostering

Principen lyfter vikten av att i ett tidigt skede planera och avsätta ytor för lokal odling och kompostering, både för individuellt och gemensamt bruk, samt som en möjlighet för sysselsättning och socialt engagemang.

3. Planera ytor till försäljning och lagring av mat för krisberedskap

Denna princip betonar behovet av gemensamma ytor och byggnader för förvaring och försäljning av lokalt producerad mat, samt platser för krisberedskap där mat, vatten och energi kan lagras för att öka stadsdelens resiliens.

4. Planera ytor för återbruk och delningsekonomi

Principen fokuserar på att skapa ytor och lokaler för delningsekonomi och återbruk, som bidrar till att sluta både tekniska kretslopp (verktyg och maskiner) och biologiska kretslopp (t.ex. minskat matsvinn). Detta stärker social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet i stadsdelen.

5. Arbeta med pedagogiska & transparenta kretslopp och utbildningsinsatser

Slutligen betonar principen vikten av pedagogiska och kommunikativa insatser för att främja kretsloppstänkande. Detta inkluderar transparens och medskapande där olika kvarter och aktörer bidrar till kretsloppen för vatten, näring och material. Målet är att minimera avfall och maximera återanvändning, vilket bidrar till en helhetslösning för tekniska och biologiska kretslopp.

Utbud och service

1. Nyttja platsens naturnära förutsättningar för att skapa ett unikt utbud

Denna princip betonar vikten av att utnyttja platsens unika egenskaper för att skapa service och utbud kopplat till djur, natur och vatten. Detta ska stödja rekreation och en hållbar livsstil för både invånare och besökare.

2. Tidigt planera för flexibla lokaler och rimliga hyror

Principen handlar om att i ett tidigt skede planera för flexibla lokaler med rimliga hyror som enkelt kan anpassas för olika behov över tid. Dessa lokaler ska kunna fyllas med både kommersiella och sociala verksamheter som stöttar stadsdelens utveckling.

3. Planera för gemensamma ytor för delningsekonomi och civil beredskap

Denna princip lyfter vikten av att skapa gemensamma ytor, både inomhus och utomhus, för sociala verksamheter som stärker delningsekonomi, social sammanhållning och civil beredskap. Dessa ytor ska främja samverkan och bidra till en resilient stadsdel.

4. Planera området så att "sociala centrum" finns inom gångavstånd

Principen framhåller att stadsdelen bör planeras så att både nödvändig service - som postutlämning, mobilitetstjänster, ev. försäljningsplatser för mat - såväl som delningstjänster, gemensamma ytor och sociala mötesplatser för olika åldersgrupper, finns inom gångavstånd (cirka 500 meter) från de flesta bostäder. Dessutom bör det finnas goda gång- och cykelkopplingar till övriga Skara för att stärka tillgången till stadens övriga utbud.

5. Kommersiell och social verksamhet som kompletterar Skara

Slutligen betonar denna princip att stadsdelen bör ge plats för kommersiella och sociala verksamheter som kompletterar det befintliga utbudet i Skara. Detta kan inkludera både större och mindre lokaler och ytor för försäljning av varor, tjänster och upplevelser – med fokus på allt från mat och reparationer till aktiviteter kopplade till djur, natur och rekreation.

